

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Μετά τη *Νυχτερινή βάρδια του καλλιγράφου* (2015), το τρίτο της βιβλίο, η **Μαρία Ξυλούρη** ξεκίνησε κάτι που αδιανόησε να ολοκληρώσει ή, για να είμαστε ακριβείς, κάτι που «*διαρκώς αρνιόταν να πάρει μορφή*». Από τη μία μεριά, ένα μυθιστόρημα που αντιστεκόταν. Από την άλλη, η ζωή που έτρεχε, η καθημερινότητα, οι επαγγελματικές υποχρεώσεις, οι μεταφράσεις. «*Ορισμένα πράγματα, κάποια στιγμή, είτε τα αφήνεις εσύ είτε σε αφήνουν αυτά. Για πολύ καιρό είχα μείνει έξω από εκείνο το βιβλίο που δούλευα ήδη για αρκετά χρόνια. Όταν αποφάσισα να ξαναμπώ, διαπίστωσα ότι η πόρτα ήταν κλειστή. Και, κάπως έτσι, αποφάσισα να μπω από το παράθυρο*» λέει αυτοσαρκαστικά στην «Βήμα» η συγγραφέας. Η *Υφάντρα*, που κυκλοφόρησε πρόσφατα, ένα σύντομο μα πυκνό, διαπεραστικό μυθιστόρημα, με το οποίο η Ξυλούρη αποδεικνύει ότι κατέχει πλήρως τα εκφραστικά της μέσα, αποτελεί το πρώτο δημοσιευμένο νήμα (ναι, αυτή η λέξη είναι απολύτως ταιριαστή) ενός ευρύτερου εγχειρήματος εν εξέλιξη. «*Αμερικές*», αυτός είναι ο γενικός τίτλος του.

Η γραφή ως υφάντο

«*Η “Υφάντρα” είναι σαν ένα κλαδί από δέντρο με βαθιές ρίζες, ρίζες που φτάνουν μέχρι τη δική μου οικογένεια. Με ικανοποιεί πολύ, πάντως, που η ιστορία στέκεται μόνη της. Σκοτεινή, βέβαια. Το ξέρω, το καταλαβαίνω αυτό. Αλλά εγώ, όσο την έγραφα, βίωσα μια μικρή χαρά*» συμπληρώνει. Πλν, όμως, η γραφή δεν είναι περίπατος, είναι περιπέτεια, επιφυλάσσει και αδιέξοδα. Τι έκανε η Ξυλούρη τότε, όταν αντιλήφθηκε ότι οι «*Αμερικές*» δεν οργανώνονταν ως το αυτόνομο μυθιστόρημα (με αρχή, μέση και τέλος) που είχε στο μυαλό της; Τι έκανε ενόσω υπήρχε η σύλληψη στο μυαλό της αλλά εκκρεμούσε η εκτέλεση στην πράξη; «*Γράφοντας εκείνο το βιβλίο που αρνιόταν να διαμορφωθεί, άρχισα να υφαίνω κι εγώ. Δεν μου ήταν πλήρως ανοικτό αυτό. Μεγάλωσα σε ένα χωριό της Κρήτης, στη βαθιά επαρχία, περικυκλωμένη από γυναίκες που έπλεκαν, έραβαν, κεντούσαν. Η θεία μου, μάλιστα, ήταν υφάντρα στα Ανώγεια. Εμένα, όμως, δεν με ενδιέφεραν όλα αυτά. Μπορεί και να τα υποτιμούσα κάπως. Ωριμάζοντας, ωστόσο, τα επανεκτίμησα. Είχα ανέκαθεν κατά νου τη σχέση συγγραφής και υφαντικής, μια ιδέα που δεν είναι πρωτότυπη, ούτε δική μου. Εθέτα ερωτήσεις στον εαυτό μου. Τι μπορεί να αποκαλύψει η υφαντική για την εσωτερική ζωή μιας γυναίκας, για τον άνθρωπο, για το πεπρωμένο; Αν δεν μπορείς να γράφεις μια ιστορία, μπορείς άραγε να την υφάνεις; Λοιπόν, με καταδίωκαν οι λέξεις, δεν είχα τις λέξεις. Και συνειδητοποιούσα πως αν δεν μάθαινα να υφαίνω, δεν επρόκειτο να τις βρω, να συνεχίσω να γράφω*» εξηγεί η Ξυλούρη και, λίγο μετά, μας δείχνει περήφανη στο κινητό της φωτογραφίες από τον αργαλειό, από δικά της πολύχρωμα υφαντά. «*Πολλές φορές το χειροποίητο, το απτό, το πεπερασμένο αποδεικνύεται το αντίδοτο στο χάος της σκέψης. Το να βάζεις και να βλέπεις τα όρια είναι, ενίοτε, απελευθερωτικό*» τονίζει η συγγραφέας, που επίσης ζωγραφίζει, με ξυλομπογιές και παστέλ.

Ενα αμφίσημο παραμύθι

Στην *Υφάντρα*, ένα βιβλίο ατμοσφαιρικό σαν αμφίσημο παραμύθι με μεταφυσικές διαστάσεις, οι οποίες σχετίζονται και με κάποια μυστηριώδη Επισκέπτρια που εμφανίζεται για να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο, πρωταγωνιστεί η Μπιάνκα, «*μία αντι-Πηνελόπη*», όπως επισημαίνουμε στη συγγραφέα. Η Μπιάνκα δεν υφαίνει για να γυρίσει ο Αλντο, ο άνδρας της. Υφαίνει για να μη γυρίσει. «*Η Πηνελόπη, παρότι παγιοδευμένη, βρίσκει τον τρόπο να κερδίσει χρόνο,*

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΣΙΣΣΥ ΜΟΡΦΗ

«Εμαθα να υφαίνω για να συνεχίσω το γράψιμο»

Η συγγραφέας Μαρία Ξυλούρη, με αφορμή το νέο της μυθιστόρημα, ένα βιβλίο σαν βίαιο παραμύθι με μεταφυσικές διαστάσεις, μιλάει για τη σχέση λογοτεχνίας και υφαντικής

Στον Γρηγόρη Μπέκο

“Θεωρώ αδιανόητο να είσαι ελληνίδα ή έλληνας συγγραφέας και να μη διαβάζεις ελληνική λογοτεχνία, να αρνείσαι τόσο επιπόλαια το γλωσσικό σου σύμπαν, την κοινή ζωή, το κοντινό βίωμα

να αμυνθεί επί της ουσίας. Υφαίνει και ξήλωνε μέχρι να επιστρέψει ο Οδυσσέας. Εξαιρετική πράξη, δεν νομίζετε; Για εμένα είναι από τα πιο συγκλονιστικά και συγκινητικά κομμάτια του ομηρικού έπους. Στην “Υφάντρα”, όμως, δεν θέλησα να αναδιηγηθώ την ιστορία της Πηνελόπης. Αντιθέτως, μέσα από έναν θρόλο που διασάζει γενιές, τις λεγόμενες “αδελφές”, οι οποίες παραπέμπουν αλλά δεν είναι ακριβώς σαν τις Μοίρες, επιχειρώ να μιλήσω για όλες εκείνες τις γυναίκες που ξέρουν πως να υφαίνουν κόσμους ολόκληρους αλλά δυσκολεύονται να υπάρξουν μέσα στον κόσμο, έναν κόσμο όπως ο δικός μας, που γίνεται ακόμα πιο περίπλοκος, αβέβαιος, απειλητικός, βίαιος».

«Πώς ζεις παρ’ όλα αυτά;»

Ο Αλντο, ένας σύζυγος που η Μπιάνκα δεν επέλεξε, είναι ένας αμείλικτος κακοποιότης. Η Μπιάνκα έχει χάσει παιδιά εξαιτίας

«Πολλές φορές, το χειροποίητο, το απτό, το πεπερασμένο αποδεικνύεται το αντίδοτο στο χάος της σκέψης» επισημαίνει η Μαρία Ξυλούρη

←

ΜΑΡΙΑ ΞΥΛΟΥΡΗ

Υφάντρα

Εκδόσεις Μεταίχμιο, 2026, σελ. 136, τιμή 13,30 ευρώ

των Ξυλοδαρμών, το σώμα της είναι συνεχώς μελανιασμένο. Αλλά ο τρόπος που χειρίζεται την ιστορία η Ξυλούρη δεν είναι ρεαλιστικός, είναι σαν να την αναβιβάζει στη σφαίρα ενός διαχρονικού μύθου. Με δικαιοσύνη, ανατριχιαστικά βασανιστική αλλά δίκαιη, μια τιμωρία που καθίσταται εφικτή με τη βοήθεια ανδρών, βασικά του κυρίου Τέιλορ, που σώζει, τρόπον τινά, την Μπιάνκα. «*Εντάξει, γιατί να γράφεις και γιατί να διαβάζεις λογοτεχνία για τις καλές γυναίκες και τους κακούς άνδρες; Αναρωπιέμαι, ειλικρινά, ποιον αφορά ένα τέτοιο πράγμα; Είναι σαφές ότι η πατριαρχία δεν αφήνει κανέναν απρόσβλητο, ούτε τις γυναίκες, στους τρόπους που συμπεριφέρονται, σκέφτονται, ανατρέφουν τους γιους τους, συνυπάρχουν με τους άνδρες. Δεν έχω να πω κάτι φεμινιστικό, προγραμματικά, όταν γράφω. Γενικώς δεν θέλω να πω κάτι, θέλω να δω κάτι, αυτή είναι η σωστή διατύπωση, θέλω να δω τους χαρακτήρες, τους “κοινούς ανθρώπους” στους οποίους ανήκω κι εγώ, γυναίκες και άνδρες, που είναι έτσι, είναι κι αλλιώς, που είναι καλοί και κακοί, προβλέψιμοι και απρόβλεπτοι, πληγώνουν και πληγώνονται. Ο αγώνας να γνωρίσεις τον εαυτό σου σε συνδυασμό με τον αγώνα να γνωρίσεις τους άλλους εμένα μου φαίνεται ψηλό βουνό απάτητο. Νομίζω ότι έχω οδηγηθεί στα βιβλία που έχω γράψει επειδή μια ερώτηση είναι καρφωμένη στο κεφάλι μου εδώ και πάρα πολλά χρόνια. “Πώς ζεις παρ’ όλα αυτά;” – αυτή είναι η ερώτηση. Αφροισύνεσαι σε έναν άνθρωπο, σε προδίδει. Πώς ζεις παρ’ όλα αυτά; Αγαπάς έναν άνθρωπο, πεθαίνει. Πώς ζεις παρ’ όλα αυτά; Ονειρεύεσαι ένα καλύτερο μέλλον και ο κόσμος κάνει τα πάντα για να το τσαλαπατήσει; Πώς ζεις παρ’ όλα αυτά; Δεν ξέρω, αυτά τα ζητήματα για εμένα δεν είναι καθόλου συνηθισμένα, αθώα, λυμένα, είναι ζητήματα τρομακτικά» υπογραμμίζει.*

«Οι λογοτεχνίες δεν μπαίνουν στο ζύγυ»

Καθώς κλείνουμε τη συνομιλία μας, η Μαρία Ξυλούρη αναφέρεται σε ένα περιστατικό, πριν από μερικά χρόνια, σε κάτι που δήλωσε «*ένας συστηματικός αναγνώστης*» σε φιλικό τραπέζι, ότι «*δεν διαβάζω Έλληνες και κυρίως γυναίκες*». Η συγγραφέας προσπαθεί να κατανοήσει ακόμα αυτή την παράξενη ιδέα, που μαρτυρεί «*έλλειψη εμπιστοσύνης*» και μάλλον «*μία έγνοια να μην είναι κανείς, ως Έλληνας, στο περιθώριο μιας λογοτεχνικής συζήτησης που, κατά κανόνα, εξελίσσεται στο εξωτερικό*». Μαρτυρεί εξίσου, προσθέτουμε εμείς, την προκατάληψη ότι οι άνδρες γράφουν για πιο «*ουσιαστικά*» και «*σοβαρά*» πράγματα από τις γυναίκες. «*Παρακολουθώ, και λόγω της δουλειάς μου, τη διεθνή σκηνή. Οι λογοτεχνίες δεν μπαίνουν στο ζύγι, αυτά είναι αστεία πράγματα. Είναι όμορφο να διαβάζουμε σε άλλες γλώσσες, να μας συνεπαίρνουν οι ιστορίες σε άλλες γλώσσες. Θεωρώ αδιανόητο, όμως, να είσαι ελληνίδα ή έλληνας συγγραφέας και να μη διαβάζεις ελληνική λογοτεχνία, να αρνείσαι τόσο επιπόλαια το γλωσσικό σου σύμπαν, την κοινή ζωή, το κοντινό βίωμα. Ο δεσμός με τη γλώσσα είναι ψυχικός και σωματικός*».